بسم الله الرحمن الرحيم

## Haber-Yorum

# Rusya ve Afganistan: Güvenlik İş Birliği Örtüsü Altında Nüfuzun Genişletilmesi

**Haber:**

Rusya Dış İstihbarat Servisi Direktörü Sergey Narışkin, 14 Ekim 2026 Çarşamba günü Kabil'e bir ziyaret gerçekleştirdi ve Afganistan'da iktidardaki rejimin İstihbarat Genel Müdürü Abdülhak Vâsık'ın yanı sıra rejimin bir dizi üst düzey yetkilisiyle görüşmeler yaptı. Rusya ile Afganistan'da iktidardaki yönetim arasındaki ikili ilişkilerin genişletilmesi, istihbarat bilgilerinin paylaşılması ve güvenlik iş birliğinin güçlendirilmesi bu toplantıların ana konuları olarak belirlendi. (BBC Farsça)

**Yorum:**

Bu ziyaret; Afganistan'da ve daha geniş bölgede güvenlik tehditlerine ilişkin endişelerin ve özellikle Afgan topraklarındaki cihatçı grupların varlığının, Rusya ve Çin de dahil olmak üzere bölgesel güçler açısından başlıca kaygı ve tartışma konuları arasında yer aldığı bir dönemde gerçekleşmiştir. Ayrıca Afganistan ile Pakistan arasındaki son gerilimler, bölgedeki güvenlik dinamiklerine daha fazla karmaşıklık eklemiştir.

Afganistan'da iktidardaki yönetimi resmen tanıyan ilk ülke Rusya'dır. Sergey Narışkin'in Kabil ziyaretini, Rusya'nın Afganistan'da iktidardaki rejimle siyasi ve güvenlik ilişkilerini genişletmesinin daha geniş bağlamında değerlendirmek mümkündür. Nitekim Rusya, Temmuz 2025'te onu resmen tanımıştır. O tarihten bu yana iki taraf, güvenlik ve askerî iş birliğini genişletme konusunda mutabık kalmış ve bu konuda anlaşmalara varmıştır.

Rusya, 2021'deki gelişmelerin ardından Afganistan konusunda ciddi güvenlik endişeleri taşıyan ülkeler arasında yer almaktadır. Bunun nedeni Afganistan'ın, Tacikistan, Özbekistan ve Türkmenistan gibi Orta Asya'daki üç ülkeyle sınır komşusu olmasıdır. Bu ülkeler Rusya'nın nüfuz alanı içerisinde yer almakta ve onun arka bahçesi olarak kabul edilmektedir. Öte yandan Afganistan'da, Türkistan İslam Partisi, Tacikistan'daki Ensarullah ve Uygur grupları da dahil olmak üzere Orta Asya'dan cihatçı grupların varlığı, Rusya'nın bölgesel düzeydeki güvenlik kaygılarını artırmıştır. Son zamanlarda Moskova Formatı toplantısı sırasında Rusya, ulusötesi "terörist" örgütler olarak nitelendirdiği grupların faaliyetlerine ilişkin endişelerini açıkça dile getirmiştir.

Bu gelişmelere ek olarak 2021 yılındaki olayların ardından Afganistan'daki madencilik sektörü, özellikle altın çıkarılması, kayda değer bir büyümeye tanık olmuştur. Çin de dahil olmak üzere çeşitli ülkeler, Afganistan'daki altın madenciliği sektörüne girmiştir; bu da Çin'in ülkedeki varlığını hem Rusya hem de Amerika için önemli bir husus hâline getirmiştir. Şunu da belirtmek gerekir ki Rusya gibi Çin de, ülkedeki gelişmelerin ardından Afganistan konusunda ciddi güvenlik endişeleriyle karşı karşıya kalmıştır. Zira Afganistan Çin ile sınır paylaşmakta olup, Afganistan'daki Uygur Müslümanlarının varlığı Çin açısından ciddi bir tehdit olarak kabul edilmektedir.

Rus istihbarat yetkililerinin Afganistan ziyaretlerinin yanı sıra bu ülkeyle siyasi, ekonomik, istihbari ve askerî ilişkiler kurup genişletmelerinin ardındaki ana hedeflerden biri, bu ülkenin Amerika, Çin ve diğer küresel güçlerle aşırı derecede

yakın ilişkiler geliştirmesini önlemektir; çünkü Rusya, bölgedeki Amerikan nüfuzunun genişletilmesini ciddi bir tehdit olarak görmektedir. Rusya, Ukrayna'daki savaşı sürdürürken aynı zamanda çok sayıda ekonomik ve askerî zorlukla karşı karşıya kalmıştır; bu nedenle bölgesel krizleri yönetmeye çalışmaktadır.

Rusya'nın bir fırsat olarak gördüğü ve sonuna kadar değerlendirmeye çalıştığı gelişmeler arasında, son aylarda şiddetlenen Afganistan ile Pakistan arasındaki gerilimler de yer almaktadır. Pakistan, Amerika'nın zımni onayıyla, Afganistan'ı, iki ülkenin taleplerine uymaya zorlamak için ona baskı uygulamaya çalışmaktadır. Bununla birlikte Afganistan yöneticileri şu ana kadar iki ülkenin talepleri ve bölgedeki hedefleriyle uyumlu hareket etmemiştir.

Rusya, Afganistan ile Pakistan arasındaki gerilimlerin çözümünde arabuluculuk rolünü üstlenerek bu fırsattan yararlanmaya ve böylece bu süreçteki bölgesel ve tarihsel konumunu ön plana çıkarmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda ve Rusya Dış İstihbarat Servisi Başkanı'nın Afganistan ziyaretine paralel olarak, Rusya İçişleri Bakanı da 14 Ekim'de dört gün süren bir ziyaret kapsamında Pakistan'a seyahat etmiş ve bu süre zarfında Pakistanlı yetkililerle görüşmeler gerçekleştirmiştir. Daha önce Rusya Dışişleri Bakanı Sergey Lavrov, Moskova Formatı toplantısı sırasında ülkesinin Afganistan ile Pakistan arasında ilişkilerin normalleştirilmesi ve gerilimlerin sona erdirilmesi için arabuluculuk yapmaya hazır olduğunu açıklamıştı.

Afganistan, mevcut koşullar altında ve siyasi ve ekonomik zorlukları nedeniyle farklı ülkelerle iletişim kurmaya çalışmaktadır. Afganistan ile Pakistan arasındaki sınırın yaklaşık bir yıldır kapalı olması, Afganistan'da transit geçişle ilgili ekonomik zorlukları daha da ağırlaştırmıştır. Bunun sonucunda bu zorluklara çözüm bulmanın ve özellikle Orta Asya ve Rusya üzerinden ticari ilişkilerini ve mal geçişini genişletmek için yeni yollar açmanın yollarını aramaktadır.

İslami açıdan, kâfir devletlerden yardım istemek haramdır. Bu nedenle her türlü iş birliğinin, İslami hükümler, İslam ümmetinin çıkarları ve Müslüman halkın bu topraklardaki tarihî tecrübeleri gözetilerek gerçekleştirilmesi gerekir. Dolayısıyla Afganistan'ın, büyük güçler arasındaki rekabetin sahnesi haline gelmesine izin verilmemesi gerekir.

İslami hükümlere göre Rusya, muharip ve işgalci bir devlet olarak kabul edilir ve onun suçları Müslümanların hafızasından asla silinmeyecektir. Özellikle bu bölgedeki Müslümanlar, darbeleri, işgalleri, bombardımanları ve onun müdahalelerinin yol açtığı milyonlarca kurbanı asla unutmayacaklar. Ayrıca onun, Osmanlı Hilafetini zayıflatmadaki ve Müslüman topraklarının bölünmesine katılmadaki rolünden, Orta Asya ve Kafkasya'nın geniş bölgeleri üzerindeki hâkimiyetine, Afganistan'ı işgal etmesine, Çeçenistan'daki Müslümanlara yönelik kanlı baskılarına ve İslam ülkelerinin dört bir yanındaki diktatör rejimleri desteklemesine kadar olanların tamamı, onun tarihî sicilinin bir parçasını oluşturmaktadır. Yine onun Suriye'ye doğrudan askerî müdahalede bulunmasının ve Beşar Esad rejimine verdiği desteğin yanı sıra Orta Asya ülkelerinde İslami değerlere ve faaliyetlere getirilen kısıtlamalar, onun sömürgeci çıkarları güvence altına alma ve nüfuzunu genişletme yönündeki dış politikasının devam ettiğini daha açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

**Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan**

**Şemseddin Kâbuli**